

Gedeputeerde
belast met
behandeling: dhr. B.L.L. van der Velde - Deelneming ZEH N.V.

Vergadering PS: 15 december 2023
Nr:
Agenda nr:
Vergadering GS: 7 november 2023
Nr: 373596

Onderwerp: Aandeelhoudersstrategie ZEH N.V.

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Na de verkoop van het belang in Evides en de Wholesale-activiteiten, is Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH; voorheen PZEM) een houdstermaatschappij met belangen in een aantal deelnemingen (energie gerelateerde activiteiten, namelijk opwek en levering) en een aanzienlijke financiële positie¹. De grootste en belangrijkste deelneming is een aandelenbelang van 70% in de Elektriciteits Produktiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), waar onder andere de kerncentrale Borssele onder valt. ZEH is financieel gezond en is zodanig geherstructureerd dat alle onderdelen verkocht kunnen worden. De organisatie van ZEH is een beheerorganisatie van 8,5 FTE².

In lijn met de wens van uw Staten is de huidige aandeelhoudersstrategie van ZEH herzien. Er is hiervoor gebruik gemaakt van de expertise van PwC. In het door PwC opgestelde visiedocument (**bijlage 1** bij de aandeelhoudersstrategie) wordt geconcludeerd dat het decentrale publieke aandeelhouderschap in ZEH over het algemeen niet het juiste instrument is om invulling te geven aan de (Zeeuwse) belangen rondom de elektriciteitsvoorziening. Bovendien passen de activiteiten van de ZEH deelnemingen qua financieel risicoprofiel niet bij een publieke aandeelhouder.

Dit betekent het volgende voor de aandeelhoudersstrategie voor ZEH:

- De inzet blijft om de betrokkenheid van publieke aandeelhouders bij commerciële energie gerelateerde activiteiten te beëindigen. Vanuit deze doelstelling beoordelen aandeelhouders aan hen voorgestelde plannen en investeringsvoorstellen vanuit ZEH per casus;
- De voorkeur heeft het vervreemden van het belang van 70% in EPZ (en daarmee de kerncentrale te Borssele) aan de Rijksoverheid. De kerncentrale te Borssele heeft namelijk een evident nationaal publiek belang in verband met de veiligheid van de kerncentrale, reden waarom de Rijksoverheid hierin reeds vergunningverlener en toezichthouder is. Bovendien kleven er (financiële) risico's aan het eigenaarschap in de kerncentrale die door decentrale overheden niet te dragen zijn. Een ander scenario is het vervreemden van het belang aan (een) private partij(en);
- In een situatie waarin bovengenoemde scenario's niet haalbaar blijken, is een alternatief scenario dat decentrale overheden na verkoop van (de resterende deelnemingen van) ZEH, gedeeltelijk aandeelhouder worden van EPZ. Uitgangspunt is daarbij wel dat de daarbij behorende (financiële) risico's worden gemitigeerd;
- De ZEH-aandeelhouders blijven – mede in het licht van de discussie over een verlenging van de bedrijfsduur – een duidelijke rol zien voor het Rijk bij het vinden van een oplossing voor de kerncentrale en het mitigeren van de bijbehorende (financiële) risico's. Ook in het buitenland vervult de centrale overheid een dergelijke rol rond kernenergie. De aandeelhouders hechten eraan dat bij het komen tot een oplossing ook recht wordt gedaan aan het behoud van aandeelhouderswaarde van dit bedrijfsonderdeel;
- Bij het eventueel investeren in en uiteindelijk vervreemden van de huidige belangen in de commerciële energie gerelateerde activiteiten moet gestreefd worden naar behoud van aandeelhouderswaarde vanuit goed rentmeesterschap en in overeenstemming met het dividendbeleid. Aandeelhouderswaarde is daarbij gedefinieerd als de economische waarde voor de Zeeuwse samenleving, waarbij ook mogelijke risico's worden meegewogen. In de afweging op maatschappelijke waarde

¹ Deze financiële positie is opgebouwd uit de eerdere verkopen van de bedrijfsonderdelen. Deze gelden zijn nodig om eventuele verliesjaren te overbruggen en de kosten te dekken van een vroegtijdige ongeplande sluiting van de kerncentrale te Borssele. Het uitgangspunt is dat de eigen vermogenspositie van ZEH geleidelijk wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders over de tijd, conform het dividendbeleid (rekening houdend met bedrijfsrisico's en de wens van aandeelhouders tot dividend)

² Plan van Aanpak ZEH (mei, 2023)

en maatschappelijk draagvlak kunnen aandeelhouders aspecten als werkgelegenheid, ruimtelijk ordening en milieu meenemen in hun besluitvorming rondom investeringen en vervreemding;

- De aandeelhouders hebben de voorkeur om financiële middelen in ZEH te laten uitkeren in dividend, hierbij aansluitend op het vastgestelde dividendbeleid; en
- Om de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie zo goed mogelijk te realiseren, zetten aandeelhouders zich ervoor in om, zo lang het aandeelhouderschap voortduurt, actieve aandeelhouders te zijn. Op grond van gedegen informatievoorziening en via het werk van de aandeelhouderscommissie oefenen zij de hun toekomstige bevoegdheden volgens de statuten zo zorgvuldig mogelijk uit.

Wat willen we bereiken?

Voor de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) N.V. is de laatste aandeelhoudersstrategie vastgesteld in 2017 (toen nog PZEM). Bij de verkooptransactie van de Wholesale activiteiten hebben Provinciale Staten verzocht om de huidige aandeelhoudersstrategie te herzien. De volgende wens is in de brief van PS aan GS op 16 december 2022 geuit: *'Alhoewel op deze transactie niet van toepassing, geeft een aantal fracties aan dat op termijn een herziening van de aandeelhoudersstrategie wenselijk is.'*

Het doel van de herziening van de aandeelhoudersstrategie is om, gezamenlijk met de andere aandeelhouders van ZEH de midden-lange en lange-termijnkoers vast te stellen. De strategie biedt een logische basis voor de aandeelhoudersbesluiten de komende periode.

Na 6 jaar is herziening van de strategie een goed natuurlijk moment. Enerzijds omdat er de afgelopen jaren de nodige bedrijfsonderdelen zijn verkocht en daarmee de huidige aandeelhoudersstrategie grotendeels is uitgevoerd (en dus niet meer actueel is). Anderzijds vanwege de ontwikkelingen in de elektriciteitsmarkt en op het gebied van kernenergie. Daarmee geeft de aandeelhoudersstrategie ook richting aan het vraagstuk rondom de bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

Geconcludeerd kan worden dat deze herziene aandeelhoudersstrategie voor de nog resterende onderdelen in ZEH grotendeels een herbevestiging betreft van de aandeelhoudersstrategie uit 2017. De belangrijkste verschillen zijn de volgende:

Publieke belangen

Zowel de visie als de aandeelhoudersstrategie hebben als uitgangspunt de geformuleerde publieke belangen, die zijn benaderd vanuit de 'trias energetica'. Zo wordt er in de herziene aandeelhoudersstrategie onder meer ingegaan op betaalbaarheid, betrouwbaarheid en inspraak en zeggenschap. Deze publieke belangen waren onderbelicht in de aandeelhoudersstrategie van 2017, waar het vooral ging over duurzaamheid, werkgelegenheid en veiligheid.

De conclusie is dat het decentrale publieke aandeelhouderschap in ZEH over het algemeen niet het juiste instrument is om invulling te geven aan de (Zeeuwse) belangen rondom de elektriciteitsvoorziening. Deze conclusies bevestigen op hoofdlijnen de laatst vastgestelde aandeelhoudersstrategie (uit 2017).

Vervreemden belang EPZ

Het aandelenbelang in de kerncentrale is nog het belangrijkste resterende aandelenbelang in ZEH. De kerncentrale te Borssele heeft namelijk een evident nationaal publiek belang in verband met de veiligheid van de kerncentrale, reden waarom de Rijksoverheid hierin reeds vergunningverlener en toezichthouder is. Bovendien kleven er (financiële) risico's aan het eigenaarschap in de kerncentrale die door decentrale overheden niet te dragen zijn. De voorkeur is daarom om het belang in EPZ te vervreemden aan de Rijksoverheid (gegeven het nationale belang inzake de veiligheid van de kerncentrale in Borssele), met behoud van de aandeelhouderswaarde. Als alternatieve scenario's zijn ook een eventuele vervreemding aan een private partij of het wegnemen van de (financiële) risico's door de Rijksoverheid als optie geformuleerd. Deze strategie is ook relevant indien wordt besloten tot bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale.

In dit opzicht is de verkoopstrategie van het EPZ belang ruimer geformuleerd dan in de huidige aandeelhoudersstrategie het geval is. Bij een vervreemding is behoud van aandeelhouderswaarde namelijk relevant, waarin deze strategie meer mogelijkheden biedt. Aandeelhouderswaarde is daarbij gedefinieerd als de economische waarde voor de Zeeuwse samenleving, waarbij ook mogelijke risico's worden meegenomen.

Link met dividendbeleid

Er zit in de herziene aandeelhoudersstrategie een duidelijke link met het in 2021 door de aandeelhouders vastgestelde dividendbeleid. Waarbij de aandeelhouders de voorkeur hebben om de financiële middelen in ZEH te laten uitkeren in dividend. Op dit moment vindt parallel aan de herziening van de aandeelhoudersstrategie ZEH een proces plaats om te komen tot een kader ten behoeve van de inzet van de verwachte dividenden ZEH in de periode 2024-2033. Indien de voorliggende voorgestelde aandeelhoudersstrategie door de aandeelhouders ZEH wordt vastgesteld biedt dit de mogelijkheid het Eigen Vermogen ZEH gefaseerd over meerdere jaren (periode 2024-2033) in de vorm van dividend aan de aandeelhouders uit te keren. Op korte termijn zult u door ons per brief over het proces om te komen tot een kader voor de inzet van het dividend ZEH worden geïnformeerd.

Link met rapport 'Onderzoek publieke belangen Nederlandse energievoorziening'³

Tijdens de algemene politieke beschouwingen in september 2022 is, naar aanleiding van de energiecrisis, de motie Segers/Marijnissen aangenomen over de borging van publieke belangen in de energievoorziening. Strategy& (onderdeel van PwC) is door het kabinet gevraagd om inzicht te geven in de borging van de publieke belangen in de elektriciteits- en gasmarkt en de rol van liberalisering hierbij. Ook hierbij is gekeken naar de drie publieke belangen uit de trias energetica, 'betrouwbaarheid', 'betaalbaarheid' en 'duurzaamheid'. De conclusie van het rapport is dat de marktordening een positief effect heeft gehad op deze publieke belangen maar dat een geliberaliseerde energiemarkt wel een proactieve (nationale)overheid vereist die kaders stelt en waar nodig prikkels geeft om de publieke belangen te borgen.

Wat doen we daarvoor?

Voor het opstellen van de aandeelhoudersstrategie ZEH is gebruik gemaakt van de expertise van PwC. Aangezien de energiemarkt de laatste jaren vele ontwikkelingen heeft doorgemaakt, van liberalisering van de energiemarkt, tot sterk stijgende energieprijzen door o.a. de oorlog in Oekraïne en subsidieregimes voor wind- en zon, is een visiedocument opgesteld. Dit visiedocument is als bijlage toegevoegd bij de aandeelhoudersstrategie. In dit document wordt stilgestaan bij de recente en lange termijn ontwikkelingen binnen de internationale en de Nederlandse elektriciteitsmarkt, mede in relatie tot publiek aandeelhouderschap. Het visiedocument biedt daarmee een gefundeerde feitenbasis voor de aandeelhoudersstrategie.

Vervolgens zijn er dialoogsessies gehouden met de aandeelhoudersvertegenwoordigers om te komen tot een concept aandeelhoudersstrategie. Tot slot is in een verificatiesessie met alle aandeelhoudersvertegenwoordigers overeenstemming bereikt over het visiedocument en de aandeelhoudersstrategie.

Op 15 november 2023 heeft er een informatiesessie plaatsgevonden voor Raden- en Statenleden om hen te informeren over de aandeelhoudersstrategie.

Wat zijn de klimaateffecten?

De herziening van de aandeelhoudersstrategie ZEH heeft geen klimaateffect.

Wat mag het kosten?

Er zitten geen financiële gevolgen aan de herziening van de aandeelhoudersstrategie ZEH.

³ Onderzoek publieke belangen Nederlandse energievoorziening (juni, 2023): [Onderzoek publieke belangen Nederlandse energievoorziening | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

Drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 7 november 2023, nr. 373596;

besluiten:

- De aandeelhoudersstrategie Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) N.V.
d.d. 24 oktober 2023 vast te stellen